



دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

جندی شاپور اهواز

گروه حشره شناسی پزشکی و مبارزه با ناقلین

دستورالعمل

برگزاری جلسات ژورنال کلاب

تهیه و تدوین:

دکتر الهام جهانی فرد

مدیر گروه حشره شناسی پزشکی

مهندس آرزو الیاسی گماری

کارشناس گروه حشره شناسی پزشکی

دانشکده بهداشت

پاییز ۱۴۰۲

مقدمه:

ژورنال کلاب ها جلسات آموزشی دوره ای هستند که در آن افراد بر طبق برنامه مشخص و منظمی ، مقالات اخیر منتشر شده در متون علمی را نقادانه ارزیابی می کنند. ژورنال کلاب یکی از روش های مقبول جهت ارتقاء دانش افراد با مرور و بحث درباره متون علمی است و امروزه ارائه ژورنال کلاب نقش مهمی در تربیت دانشجویان دوره های تخصصی دارد. ژورنال کلاب از آغاز تا کنون تغییرات زیادی کرده است. این روش در حال حاضر در مراکز آموزش پزشکی و برنامه های آموزش دانشجویان تقریباً در تمام زمینه ها دیده می شود.

اهداف برگزاری ژورنال کلاب:

الف) آموزش و ارتقای توانمندی های پژوهشی

- ✓ ارزیابی نقادانه مقالات علوم پزشکی
- ✓ آموزش آمار و اپیدمیولوژی
- ✓ یادگیری متدولوژی پژوهش
- ✓ آشنایی با مجلات معتبر در فیلد تخصصی برای چاپ مقاله
- ✓ ایجاد جرقه هایی برای انجام پژوهش

ب) آموزش و ارتقای توانمندی های رشته تخصصی

- ✓ آشنایی با موضوعات روز در رشته تخصصی
- ✓ عملکرد مبتنی بر شواهد (EBP) در طبابت و تدریس
- ✓ آماده شدن جهت امتحانات مورد
- ✓ بحث در مورد عدم قطعیت ها
- ✓ ارتقای توانمندی های بالینی دستیاران
- ✓ ایجاد پیوند بین دانش انتشار یافته و مشکلات بالینی

مراحل اجرایی برگزاری ژورنال کلاب

الف) تدوین برنامه درسی

تدوین برنامه درسی مشخص اهمیت بسیاری دارد. ابتدا باید برنامه درسی تهیه شده و سپس از ژورنال کلاب به عنوان وسیله دستیابی به اهداف آموزشی استفاده گردد.

ب) تعیین اهداف

قدم مهم بعدی مشخص کردن هدف ژورنال کلاب است. هدف عمومی تمام ژورنال کلاب ها به روز کردن اطلاعات شرکت کنندگان است، ولی اهمیت آن در برنامه های آموزشی متفاوت است. هدف دیگر تأثیر بر بهبود مهارت های بالینی است و در نهایت بعضی از مراکز، ژورنال کلاب را با هدف آموزش روش های ارزیابی انتقادی برگزار می کنند. محتوای مقاله ها با توجه به اهداف انتخاب می شوند. زمانی که هدف برگزاری ژورنال کلاب به روز کردن اطلاعات است بحث در مورد چند مقاله یا یک مقاله مروری توصیه می شود، در حالی که برای دستیابی به هدف ارتقاء توان ارزیابی انتقادی، به طور معمول مقاله های کمتری انتخاب می شوند که با جزئیات بیشتر مورد ارزیابی قرار می گیرند.

ج) انتخاب گرداننده

گرداننده ژورنال کلاب می تواند یک دستیار ارشد یا یک عضو هیات علمی باشد. این فرد باید علاقه مند به آموزش و معتقد به نقش ارزنده ژورنال کلاب باشد.

د) ایجاد علاقه در شرکت کنندگان

اهمیت ژورنال کلاب باید نسبت به سایر روش های آموزشی مشخص شود. برای ایجاد علاقه مندی در شرکت کنندگان، مشارکت فعال و حمایت دست اندرکاران آموزش مانند رئیس بخش، سرپرست آموزش دستیاران و دستیار ارشد اهمیت دارد. سایر عوامل مهم عبارتند از: انتخاب عنوان های جالب، بحث انگیزه و مرتبط با نیاز شرکت کنندگان و مطالعه قبلی مقاله توسط شرکت کنندگان.

ه) افزایش حضور شرکت کنندگان

حضور مداوم عامل مهم در موفقیت ژورنال کلاب است. لذا ژورنال کلاب باید در فواصل منظم برگزار شود تا همه شرکت کنندگان بتوانند وقت خود را با آن تنظیم کنند. حضور در جلسات ژورنال کلاب باید الزامی و ضروری تلقی شود. حفظ انسجام جلسات مربوط به آموزش مفاهیم مانند آمار و اپیدمیولوژی، توانایی هدایت جلسه توسط ناظر و توجه به اهداف و انتظارات شرکت کنندگان از دیگر عوامل مؤثر بر افزایش حضور شرکت کنندگان است.

استانداردها

علیرغم اینکه هیچ فرآیند استاندارد برای برگزاری اثربخش جلسات ژورنال کلاب ها وجود ندارد، اما می توان عوامل و مدل های موثر در اجرای ژورنال کلاب های موفق در حوزه سلامت را شناسایی نمود و در برگزاری ژورنال کلاب های گروه های آموزشی مختلف به کار بست.

معیارهای موفقیت ژورنال کلاب

- میزان مشارکت گروه هدف اصلی
- تداوم
- رضایت برگزار کنندگان و شرکت کنندگان
- محصولات جلسه مثل نامه به سردبیر

نکات کلیدی در موفقیت ژورنال کلاب ها

- داشتن اهداف مشخص و متناسب با گروه هدف و بازنگری آنها به طور مرتب
- معرفی اهداف، قوانین و انتظارات در یک جلسه جداگانه
- شرکت کنندگان از یک رشته و دارای هدف ها و علایق مشترک در یک زمینه تخصصی
- وجود رهبر یا سرپرست یا فرد کلیدی در جلسه
- پایبندی به زمان ثابت و مشخص (مثلا چهارشنبه های اول هر ماه) و شروع و خاتمه به موقع
- انتخاب عنوان های جذاب، بحث برانگیز و مرتبط با نیاز شرکت کنندگان و در راستای اهداف ژورنال کلاب
- حفظ انسجام جلسات مربوط به آموزش مفاهیم مثل آمار
- استفاده از کاربرگ های ساختار یافته در جلسه
- حضور متخصص آمار و پژوهش در جلسه
- حضور اساتید در جلسه ژورنال کلاب
- الزام به مطالعه مقاله پیش از جلسه
- حضور و غیاب افراد (اجباری بودن حضور به ویژه در ژورنال کلاب گنجانده شده در برنامه درسی)

کارگاه ژورنال کلاب استراژی برای افزایش دانش، مهارت ها و تقویت بنیه علمی دانشجویان تحصیلات تکمیلی بسیار مفید است. در این کارگاه ها دانشجو می بایست تمامی جزئیات مدل مطالعاتی را بیان نماید لذا توان وی در نحوه صحیح خواندن مقاله و استفاده از مقالات در طراحی مدل های مطالعاتی همچنین ارزیابی مقالات افزایش خواهد یافت. ضمنا رایه مرتب مقالات توسط دانشجویان منجر به افزایش قدرت بیان و استدلال آنها خواهد شد. مضاف بر اینکه سطح علمی خود و همچنین مخاطبین و شنوندگان را نیز افزایش خواهد داد.

مراحل ارائه یک ژورنال کلاب:

ماده ۱) انتخاب مقاله

۱-۱) انتخاب مقاله مهمترین قسمت در ژورنال کلاب می باشد. قاعدتا یک مقاله خوب ارایه موفق را به دنبال خواهد داشت.

۲-۱) مهمترین فاکتور در انتخاب مقاله، علاقه فردی دانشجو است و توصیه می شود موضوعی باشد که دانشجو بیشتر نسبت به آن علاقه مند بوده و یا با آن درگیر است. قاعدتا چنانچه موضوع مقاله متناسب با علاقه دانشجو باشد ارایه بهتری از آن مقاله خواهد داشت.

۳-۱) مقاله می بایست پرمحتوا جالب باشد و حرفی برای گفتن داشته باشد. انتخاب یک مقاله خوب قاعدتا داده های قابل مطرحی را در اختیار مخاطبان قرار خواهد داد. مقاله ای را می توان خوب رتبه بندی کرد که بتواند چالش های موجود را در مقاله بررسی نموده همچنین با توجه به علم و فناوری و تحولات روز باشد.

۴-۱) مقاله برای مخاطبان قابل فهم بوده و حتی الامکان راه حلی برای رفع چالش های موجود و نیازهای روز جامعه مطرح نماید.

۵-۱) انتخاب مقاله بدون دخالت اساتید و صرفا توسط دانشجویان صورت خواهد پذیرفت. البته دانشجو می تواند جهت تایید انتخاب موضوع مقاله خود نظر یکی از اساتید گروه را جلب نماید.

۶-۱) صرفا یک مقاله توسط دانشجو انتخاب شده و به جزئیات آن مقاله پرداخته شود.

۷-۱) مقاله باید از نوع تحقیقاتی بوده و مقاله مروری نباشد.

۸-۱) مقاله از مجلات معتبر انتخاب شود. IF مجله ای که مقاله از آن اخذ می گردد زیر یک نباشد.

ماده ۲) نحوه ارایه مقاله

۱-۲) دانشجو موقع ارایه می بایست احاطه کامل به مقاله اختصاصی خود داشته باشد. نباید درحین ارائه از یک موضوع به موضوع دیگر پرداخت و خوانندگان را سرگردان نماید. باید توجه نمود حتما از جملات رسا و گویا استفاده شود و از حاشیه ها خوداری گردد.

۲-۲) مقاله باید توسط دانشجو توضیح داده شود و از روی نوشته برای شنوندگان قرائت و خوانده نشود حتی المقدور اسلاید تهیه شود. در صورت تهیه اسلاید حتما می بایست به زبان فارسی نگاشته شود.

۳-۲) به هنگام ارائه، تمامی بخش های مقاله می بایست مورد بررسی قرار گیرد. در ابتدا مقدمه ای مختصر و مفید در خصوص تحقیق شیوا و گویا ارایه شود. زیرا همین بخش است که مخاطبین را به ادامه شنیدن مطلب جلب می کند.

۴-۲) فرضیات ، اهداف و چالش ها مندرج در مقاله شرح داده شود.

۵-۲) مدل مطالعاتی، نحوه طراحی، نوع مطالعه، نوع مداخله، کلیه متغیرها و احیاناً روشه های نحوه نمونه برداری و آنالیز آماری داده ها شرح داده شود. همچنین به سوالات زیر به دقت می بایست پاسخ داده شود؟

۱-۵-۲) آیا از نظر سخنران، متغیرهای ذکر شده در مقاله قابل اعتماد و کافی هستند؟

۲-۵-۲) آیا طراحی مطالعه استاندارد شده است؟

۳-۵-۲) آیا می توان از نتایج استفاده کرد؟ چه استفاده ای؟

۶-۲) جداول و تصاویر شفاف، به نحوی که برای مخاطبان قابل فهم باشد، توضیح داده شود. ترجیحا از یکایک جداول و تصاویر اسلاید تهیه گردد.

۷-۲) به اهدافی که نویسندگان مقاله به آن دست یافته اند و یا به عبارتی نتیجه گیری نیز ارایه گردد. ضمناً پیشنهادهای در خصوص چگونگی استفاده از نتایج تحقیقات از سوی دانشجو به ویژه در داخل کشور با توجه به چالش های کنونی ارایه گردد.

۸-۲) به سوالات شرکت کنندگان دقیقاً و در انتهای سخنرانی پاسخ داده شود.

ماده ۳) مدت زمان ارایه

۱-۳) نباید خیلی طولانی باشد که از حوصله مخاطبان خارج شود و نیز خیلی کوتاه نباشد که به جزئیات مقاله پرداخته نشود.

۲-۳) بیشترین حجم اطلاعاتی در زمان کوتاه ارایه دهد.

۳-۳) پنجاه دقیقه زمان مناسب است. مدت زمان مناسب برای ارائه مقاله بین ۴۰-۵۰ دقیقه می باشد.

ماده ۴) نحوه برگزاری

برگزاری جلسات ژورنال کلاب هر هفته با حضور اساتید، کارشناسان آزمایشگاه و دانشجویان تحصیلات تکمیلی (دوره دکتری و کارشناسی ارشد) در سالن شورا صورت خواهد پذیرفت. فراخوان و دعوتنامه ها بر روی تابلو اعلانات گروه نصب می گردد. همچنین احتمالاً از طریق پست الکترونیک برای دانشجویان ارسال می گردد. دانشجویان موظف هستند که در ابتدای ترم موضوعات خود را به هماهنگ کننده ژورنال کلاب اطلاع داده تا و زمان بندی مناسبی برای ارایه تمام دانشجویان تدوین گردد. سه تا چهار ارایه برای هر دانشجوی تحصیلات تکمیلی پیش بینی می شود و شرکت در چندین جلسه بر اساس نظر گروه آموزشی اجباری است.

ماده ۵) زمان ارایه

دانشجویان دکترا موظف به ارائه سخنرانی و شرکت مرتب در ژورنال کلاب ها تا قبل از امتحان جامع هستند. و زمان ارائه ژورنال کلاب برای دانشجویان کارشناسی ارشد قبل از ارائه عنوان پایان نامه می باشد.

ماده ۶) ارزیابی و ارزشیابی

۶-۱) ارزیابی و ارزشیابی شامل موارد زیر خواهد بود (مجموع ۲۰ نمره):

۶-۱-۱) نحوه بیان (۴ نمره)

۶-۱-۲) مرتبط بودن موضوع (۴ نمره)

۶-۱-۳) جدید بودن موضوع (۴ نمره)

۶-۱-۴) پرداخت کامل به تصاویر و جداول و مباحث روش اجرا و آنالیزهای آماری (۴ نمره)

۶-۱-۵) بحث و نتیجه گیری (۴ نمره)